HELYI (MEGSZÁLLÁSI) KIADÁSOK, MAGÁNPOSTÁK GYŰJTŐINEK
SZAKCSOPORTJA
Levélcím: MABÉOSZ Budapest, Pf.4. 1387

Tájékoztató

1989.

5

szám

(harmadik negyedév)

Tájékoztató - A Helyi (Megszállási) Kiadások, Magánposták Gyüjtői Szakcsoportjának periodikája - Levélcim: MABÉOSZ Budapest, Postafiók: 4. 1387. - Megjelenik évenként négy szám.

TARTALOM

Flasch Dezső: Egyet-mást a szakirodalom fontosságáról 3-4.o.

Flasch Dezső: Igy kezdődött... 5-7.o.

Jakubisz László: Észrevételek a soproni tábori küldöncjárat bélyegzéseivel kapcsolatban 8-11.o.

Király Tibor: Négy hónap bélyegtörténete Sopron és környéke történetéből 12-16.o.

Derecskei Attila: Helyi? Megszállási? ...? 16-17.o.

Olasz megszállási fantázia-bélyegek (F.D.) 17.o.

Kiállitások (F.D.) 18.o.

Szakirodalom ismertetése (F.D.) 19-20.o.

Gyüjtőtársaink beküldött irásait érkezési sorrendben közöljük

Legközelebbi - idei, utolsó - számunkba közlésre szánt irásokat november 30-ig ("lapzárta") kérjük beküldeni

A Tájékoztató 5. számát tervezte és összeállitotta: Flasch D.

EGYET-MÁST A SZAKIRODALOM FONTOSSÁGÁRÓL

A Filatéliai Szemle 1989. évi nyári kettős számában egy gyüjtőnek egy Lajtabánság-posta felülnyomásu bélyeggel kapcsolatos érdeklődését elégitik ki. A gyüjtő - mint irja - még A magyar bélyegek kézikönyvében sem talált a tulajdonában levő bélyegre felvilágositást. A gyüjtőnek választ adó doktor filatelikus (aki nem más, mint Simon Gy. Ferenc, a Filatéliai Szemle felelős szerkesztője) fel is teszi a kérdést:"Nem lehet, hogy felületesen lapozta át a kézikönyvet?". Részemről egy ujabb kérdés is felvetődik: a kedves gyüjtőnek vajon nemcsak az értékelésre (pontszámokra) terjedt ki csupán a filatéliai érdeklődése s a többi részek át- és elolvasását - nem irom azt: tanulmányozását - mellőzte? Pedig hát a bélyegek felsorolásán kivül eső részek is sok megszivlelhető tanulsággal szolgálnak.

Röviden ismertetek egy másik - ugyancsak hasznos - tanulsággal szolgáló esetet.

Kaptam egy levelet, melynek irója azt közli, hogy Bánát Bácska 1919 felülnyomásu bélyegei közt a hivatalos fekete és piros felülnyomásuakon kivül zöld és kék felülnyomásu példányokkal is rendelkezik. Sőt - folytatódik levele-irása - ezek az eltérő szinü felülnyomások is olyan magyar alapbélyegen vannak, melyek sem a kézikönyvben, sem az ismertebb katalógusokban nem találhatók meg. Arra kért eligazitást: melyik - általa még nem ismert - katalógusban találhatná meg ezeknek a Bánát Bácska bélyegeknek a nyilvántartását.

A két hasonló esetben közös a kézikönyvnek és a katalógusoknak az ismerete. De, kitünik, a filatéliai szakirodalom (sőt a Kk tényleges szakirodalmi része) gyüjtőtársunkat nem érdekelte. Márpedig az elmélet birtoklása bőven kamatozik a gyakorlatban, a bélyegekkel való foglalkozás közben. Aki ismeri a filatéliai szaklapokat, a különböző filatéliai kiadványokat, tudja, kételyeire hol keressen és nyerjen választ; vagy: gyüjteményét az olvasottakból nyert információk szerint vizsgálhatja, rendszerezheti.

Fentebb érintettem, hogy a katalógusokban - pláne a Kk-ban - a bélyegek felsorolásán tul találhatók - ha csak szükszavuan is - olyan egy-két mondatos rövid ismeretek, melyek szintén választ adhatnak kételyeinkre. Amennyiben a másodikként hivatkozott gyüjtőtársunk megnézte volna az általa birtokolt "különlegességeknek" - az I. árviz és az I. hadisegély bélyegek - szükszavu kisérő szövegét, bizony olvashatta volna, hogy már 1916-ban megszünt érvényességük, lejárt az illetékességük. Hát akkor milyen jogon kerülhettek 1919-ben, vagy 1920-ban felünyomásra? (Természetesen a postai belkezelésben még használhatták továbbra is a forgalomból kivont bélyegeket, melyek a bélyeghiány miatt egyes postaigazgatóságoknál felülnyomásra is kerültek, de ezek valóban nyilvántartott legális ritkaságok.)

A fentiekhez hasonló bélyegek csinálmányok, tehát nem bélyegek. A hiszékeny és felkészületlen, tapasztalatlan gyüjtőknek készitik - mit: gyártják! - ezeket. Az ilyenekért kiadott pénzen inkább szakirodalmat kellene beszerezni s a belőlük nyert és alkalmazható filatéliai ismeretek megkimélnék gyüjtőink egy részét a felesleges pénzkidobástól.

A filatéliai irodalom beszerzésének, tanulmányozásának fontosságát kihangsulyozva folytatjuk a szakirodalmi repertórium további ismertetését ebben a számunkban is (ld.19-20-ik oldalakon).

Flasch Dezső

IGY KEZDŐDÖTT

Az 1. közlemény 1989. évi első negyedévi (4-ik) számunkban jelent meg.

A szerbek a megszállás befejezése után a postahivatalok-nál talált magyar bélyegkészletet SHS felülnyomással látták el. A felülnyomott bélyegek első mennyisége november 17-re készült el, éspedig: az aratós 2, 3, 4, 5, 6, 15 f-es és a Károly 10 és 20 f-es értékek. A felsorolt értékeket 1918. nov. 18-án kezdték el árusitani a postáknál.

A szerb csapatok - a többi magyar területtel egyetemben - bevonultak és megszállták Fiume városát és környékét is. Azonban Fiume lakossága népszavazással az Olaszországhoz való csatlakozás mellett döntött, ezért a szerbek a fiumei körzetből kivonultak és helyüket - november 17-én - olasz csapatok vették át.

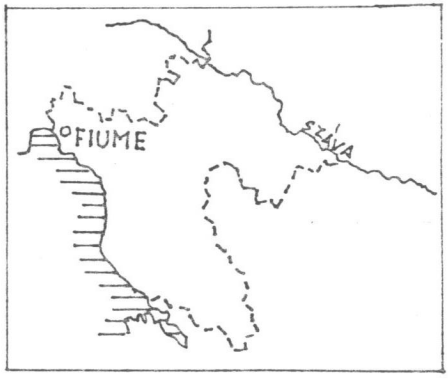

A szerbek november 17-i kivonulása ellenére előző napi, tehát 1918. nov. 16-i keltezéssel mégis ismertek a fenti SHS bélyegek sorozatával ellátott levelek, főleg boritékok, melyeken a bélyegeket Fiume hely-kelet bélyegzéssel érvénytelenitették.

Az SHS felülnyomásu bélyegekkel ellátott levelek törvényességét a Fiume-szakértők többsége elveti. Feltevésük és állitásuk szerint az SHS bélyegek hivatalosan ekkor nem kerülhettek Fiume 1. postahivatalához. Az ilyen levelek keletkezésére több teória született. Egyik szerint a nem hivatalosan Fiuméba csempészett, vagy gyüjtők által oda bevitt SHS bélyegek érvénytelenitéséhez csalárd módon visszakeltezett bélyegzőt használtak. Mások szerint az eredetit hüen utánzó hamis hely-kelet bélyegzővel érvénytelenitették a boritékok bélyegeit. Azonban felvetődött egy harmadik eshetőség is; ti. felülnyomások alkalmával nem kizárt annak lehetősége sem, hogy a felülnyomási munkálatok részvevői közül egyesek a bélyegek forgalomba bocsátása előtt egy nappal előbb ki tudnak csempészni a nyomdából kész bélyegeket, vagy - esetünkben - teljes sorozatokat. Ez történhetett talán ennél a felülnyomásnál is, igy a gyüjtők idő előtt hozzájuthattak az első SHS bélyegekhez, melyeket Fiuméba vittek magukkal, ahol leveleket kreáltak, vagy az előre felbélyegzett boritékokat vitték magukkal és ott azokat (valódi?) Fiume 1. hk-bélyegzéssel láttatták el.

A Fiume bélyegek és -postatörténet kutatóinak állitása szerint állitólag nov. 16-a délutánjától 17-e délutánjáig valóban árusitották volna már Fiuméban az elsőként kész SHS bélyegeket és ezeknek boritékra ragasztott példányait látták el Fiume 1. bélyegzéssel. Ennek lehetőségét vallja pl. Munk és Kronik, a két neves Fiume-szakiró. Velük szemben Oliva azt állitja, hogy aznap - nov. 16-án - nem volt postai szolgáltatás Fiuméban (igy bélyegzés sem), tehát az emlitett levelek bélyegeit legfeljebb szivességi bélyegzéssel láthatták el.

Mivel az ilyen levelek valódisága ma is vitatható és ténylegesen nem igazolható, állásfoglalásunk szerint a szerb csapatok 1918. nov. 16-17-i kivonulása idején már nem uralhatták a postát, igy nem lehetett jogcimük sem már a postán bélyegek árusitására. Másrészt az SHS bélyegek nov. 18-i hivatalos forgalomba kerülése előtt a Fiuméban megalakult Nemzeti Tanács

egyik tagját egyuttal ki is nevezték postaügyi miniszterré, akinek hatáskörébe tartozott a postai szolgáltatás teljes jogköre.

A fentiek után az ilyen levelek tehát nem legális fiumei levelek, de mint érdekesség - tulbecsült érték nélkül - kiegészitő levélanyagként postatörténeti jellegü Fiume-gyüjteménybe sorolható.

Alább bemutatom a szóban forgó levelek egy példányát FIUME 1 H 1918. nov. 16. N 10 érvénytelenitéssel.

Flasch Dezső

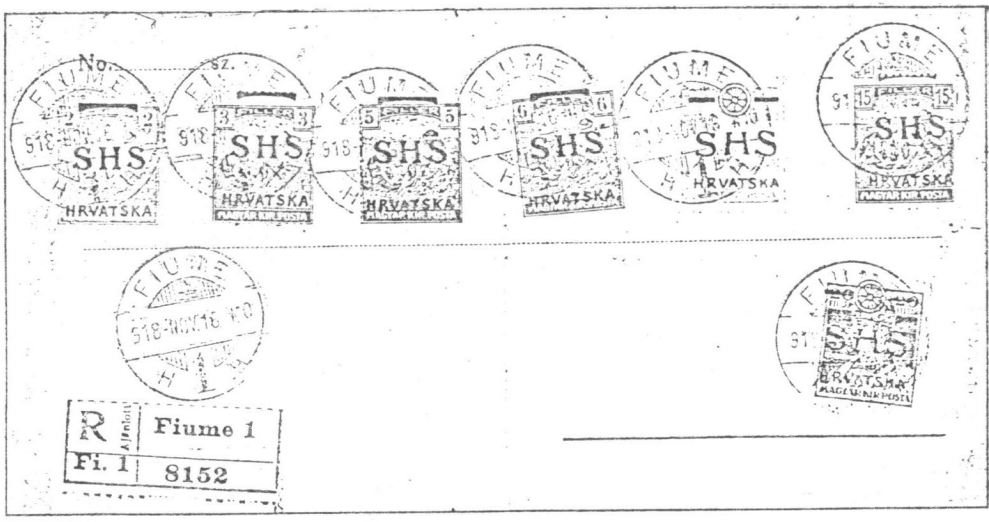

Észrevételek a soproni tábori küldöncjárat bélyegzéseivel kapcsolatban

Király Tibor gyüjtőtárs, a cimben szereplő téma kitünő ismerője, a 82/2 számu Philatelicában többek között azt irja, hogy a járattal szállitott levelek esetében "a hidegvölgyi táborban piros, a kistómalomi táborban kék szinü bélyegzést használtak".

A saját anyagom átnézése közben a következő eltéréseket találtam:

Hidegvölgyből - tehát a táborból - inditott levélen (postai bélyegzés Sopron 1 jun. 7. N5) a küldöncjárat érvénytelenitő bélyegzője fekete szinü (1. sz. ábra).

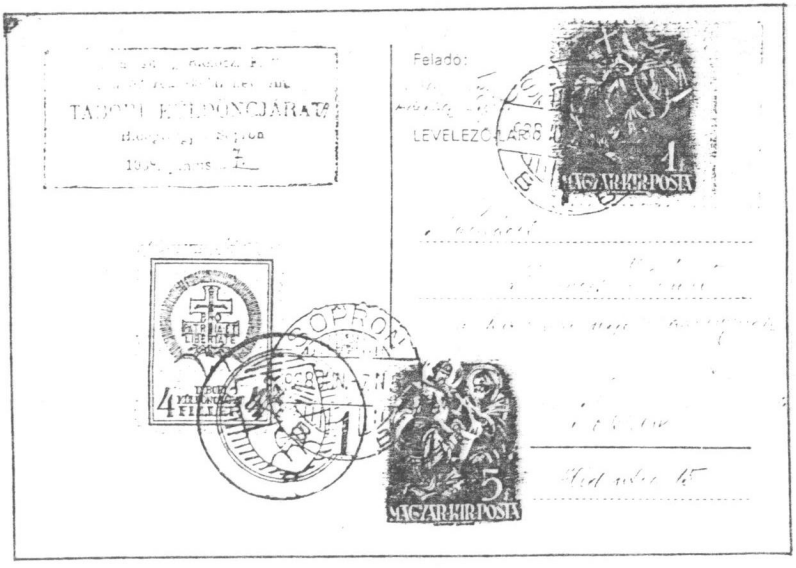

1. ábra

Kistómalomból - ugyancsak a táborból, de már a másik helyről - inditott levélen (postai bélyegzés Sopron 1 jun. 10. 24) az érvénytelenitő bélyegző szine piros (2.sz. ábra).

2. ábra

A hidegvölgyi táborban feladott leveleken a reáliskola téglalap alaku, a küldöncjárat cim- és dátumbélyegzőjén - feltehetőleg a kezelést végző személy - KÜLDÖNCJÁRAT szöveg után kézzel (a 7.-i keltezésü lapon irónnal, a 8. - i keltezésü lapon tintával) egy a betüt irt hozzá, igy a szöveg KÜLDÖNCJÁRATA lett (1. és 3. sz. ábra; 3-ik ábrát ld. a 10. old.-on).

3. ábra

További észrevétel a bélyegzéssel kapcsolatban, hogy azokon az objektumokon nincs a téglalap alaku bélyegző, melyek a táborba cimződtek, cimzettjei a táborban élők voltak (4. sz. ábra).

Még egy tapasztalat: a küldöncjárat bélyegeivel történt tulbérmentesités csak a táborból küldött leveleken fordul elő, a táborba érkezett levelek esetében nem.

A rendelkezésre álló anyag a pontositáshoz kevés, de ezek az észrevételek is lehetővé teszik a kiadásnak jobb, átfogóbb megismerését.

Jakubisz László

(4-ik ábrát ld. a 11. oldalon)

4. ábra

Érdekes beszámolót küldött Kövér Elemér pozsonyi gyüjtőtársunk. Levelében vázolja gyüjtésterületét, melynek a "Magyar bélyegek átnyomásai 1914-1921" cimet adta. Három mellékletet is csatolt leveléhez, melyek a két évszám közt megjelent magyar bélyegek statisztikai adatait tartalmazza. Ismertetésére még visszatérünk.

Köszönjük munkánkat tovább serkentő kedves sorait Tájékoztatónkról (idézzük): "Nagyon hasznos és a gyüjtési tárgykörhöz hasznosítható tanulmányok és közlések vannak benne."

Dr. Simády Béla kiváló filatélistának és neves szakirónak örömmel postáztuk füzeteinket. Többek közt ezt irja: "Köszönet a füzetekért, jól tudom őket használni." Reméljük, továbbra is kiérdemeljük gyüjtőtársunk elismerését!

E számunkban megkezdjük és a továbbiakban folytatólagosan közöljük Király Tibor gyüjtőtársunk fenti cimmel - a Soproni Szemle 1982. 2. sz. (147-169.) megjelent tanulmányát.

Király Tibor:

Négy hónap bélyegtörténete Sopron és környéke történetéből

1. 1981-ben volt 60 éve, hogy megalakult rövid időre Nyugat-Magyarország (Burgenland) egy részén az ún. „Lajtabánság". Az évforduló és a terület filatéliai ismeretlensége késztetett arra, hogy bemutassam ezt a rövid, de filatéliai szempontból nagyon érdekes időszakot. Az ebből az időből származó „bélyegkiadásokkal" már korábban több ismert filatélista is foglalkozott, de valamennyien szinte csak a felszínt érintették. Az anyagban találkozunk az A- és B-zóna kifejezésekkel. Az A-zóna a történelmi határ és az A-vonal közti területet, a B-zóna az ettől keletre eső területet jelenti (152. l.).[1] Az A-zónát a magyar reguláris alakulatok 1921. aug. 28-án tényleg kiürítették. Ez volt a felkelőharcok színhelye. A B-zónát a magyarok 1921. okt. 3-án és 4-én ürítették ki, de az Ostenburg-zászlóalj Sopronban maradt az antanttábornoki misszió rendelkezésére. A kiürített B-zónát Prónay rendeletére a felkelők — most már mint a „Lajtabánság" hadserege — Sopron kivételével megszállták.[2]

2. *A nyugat-magyarországi bélyegkiadások*

A magyarok által kiürített, de az osztrákok által el nem foglalt Nyugat-Magyarország területén 1921. szeptember 4-től — a szükséges anyagi eszközök előteremtése céljából és a kiürítéskor a magyar királyi posta által részben elszállított postabélyegek pótlására — a hatalom birtokában lévő „felkelők" kilencféle bélyegsorozatot (tervezetet) adtak ki.

Weinert Győző korabeli neves filatelista tanulmányában[3] felveti a problémát, hogy minek nevezhetjük a nyugat-magyarországi bélyegkiadásokat, közöttük az „ön-

15 Uo.

---

1 A térképet Lovas Gyula rajzolta. Vö. Fogarassy László térképét SSz. 1972, 32/a.

2 A történelmi összefüggésekre vö. Fogarassy László: Bevezetés a burgenlandi kérdés forrásaiba és irodalmába. SSz. 1971, 138—145; A soproni népszavazás. SSz. 1971, 335—347; A nyugat-magyarországi kérdés diplomáciai története. SSz. 1982, 1—19, 97—115; Határmenti események Burgenland megalakulásától az új határvonal megállapításáig 1921 november —1923 március. SSz. 1975, 139—156; Iratok az osztrák—magyar határkérdés történetéhez. SSz. 1976, 350—353; 321—340; 1979, 33—53; Hamelin tábornok egy titkos jelentés tükrében. SSz. 1981, 40—50; Makai Ágnes: A Lajtabánsági emlékérem. SSz. 1977, 329—339. Vö. még Missuray-Krug Lajos: A nyugat-magyarországi felkelés. Sopron, 1938.

3 Magyar Bélyegek Monográfiája. Bp., 1965, I, 76.

álló" lajtabánsági bélyegeket? Szerinte spekulációs bélyegkiadásról, de nem csinálmányról beszélhetünk, mivel ezeknek a bélyegeknek — ha rövid ideig is —, de kényszerforgalmuk volt.

Igaz, hogy hivatalosan Magyarország postaigazgatása a postai bérmentesítésre fel nem használható bélyegek közé sorolta a nyugat-magyarországi kiadásokat, így az „önálló" lajtabánsági sorozatot is, de ez a rendelkezés csak jóval a bandaharcok befejezte után 1922. február 13-án jelent meg a Posta és Távirda Rendeletek Tára 11. számában a 2849. számú rendeletben.

Ellentmond ennek a rendeletnek az a tény, hogy a posta bélyegértékesítő irodája 1932. szeptemberében megkezdte az aratós-parlamentes „Lajtabánság-posta" felülnyomású bélyegeinek az árusítását. Ezzel filatélistáinknak nem kis fejtörést okozva. A posta ezzel az utólagos árusításával a bélyegeknek hivatalos színezetet biztosított.

A bécsi postaigazgatóság 1921. évi augusztus 27-én 127. szám alatt kelt rendelete értelmében pedig a nyugat-magyarországi postahivataloknak tényleges osztrák kezelésbe való vételének napjától számított 14 további napig, tehát 1921 december 11-ig voltak forgalomban. Ezért előfordulhatnak vegyes — osztrák-magyar bérmentesítésű — és osztrák bélyegzéssel ellátott futott levelek is.

A bélyegek aránylag rövid ideig — 1921. szeptember 4-től a terület kiürítése utáni tizennégy napot figyelembevéve kb. 1921. december 11-ig — voltak forgalomban. A legtöbb bélyeg a III. kiadásból került postai forgalomba. Ritkábban az I., II., V., VI. és VII. kiadás, elvétve — inkább szívességi bélyegzéssel — a IV. és a VIII. kiadás. A IX. kiadásból postai forgalomba nem került bélyeg.

A fehérterror urai igen jó üzleti érzékkel a nyugat-magyarországi kaland minden fázisánál a bélyeget igyekeztek felhasználni egyéni céljaikra, ugyanakkor, amikor a feliratokban, szólamokban a nemzeti érdekekre hivatkoztak. Ezt bizonyítják a korabeli jegyzőkönyvek, amelyekben 1921. december 13-án Hír György a volt Lajtabánság kormányzótanácsa nevében kéri a pénzügyminisztert, hogy a Sopronban 1921. december 9-én elkobzott 78 000 korona értékű bélyegeket visszakaphassák: „Az általunk annak idején készpénz ellenében vásárolt és felülbélyegzéssel ellátott bélyegekből megmaradt mennyiséget egy bécsi kereskedő czégnek adtuk el és megbízottunk: Schwarcz Lipót budapesti lakos e bélyegeket folyó évi december 9-én kívánta magával vinni, tőle azonban Sopronban a bélyegeket kiviteli engedély hiányában elvették ... a kiállított ideiglenes nyugtán Huszár és Dreschler aláírások szerepelnek."[4]

---

4 Kereskedelemügyi miniszter: másolat a 2016/X. 1922. számhoz (Budapesti Bélyegmúzeum irattára 7970. sz.).

Ugyancsak fellángolt a már korábban a filatélisták között kezdett vita e bélyegkiadásokat illetően. Ebbe a vitába filatéliai újságok is bekapcsolódtak, így pl. a „Donau-Post", „Prager Presse" filatéliai rovata, a „Bélyegvilág" stb. Korabeli jegyzőkönyv alapján bepillantást nyerhetünk a „Prager Presse" és dr. Tóth Ferenc magyarországi bíró között e bélyegekkel kapcsolatos írásváltásba, amelynek során dr. Tóth a magy. kir. Posta- és Távirda Vezérigazgatóságtól kér felvilágosítást a kiadásokat illetően.[5]

Ugyancsak írásban fordult a „Donau-Post" szerkesztősége is dr. Tóth Ferenchez és ezen írásváltás során mindkét fél részéről nyílt utalás történt a bélyegkiadás spekulatív jellegére. Abban is megegyeztek viszont, hogy a bélyegek az adott időben kényszerforgalomban voltak.

A bélyegek rövid ideig való „létezése" és aránylag alacsony példányszáma azt eredményezte, hogy elég magas árat ért el egy-egy kiadásból több példány. Ez egyeseket arra ösztönzött, hogy hamisítsák a bélyegeket: elég sok hamisítvány készült, még a viszonylag alacsonyabb értékekből is.

A felülnyomásokhoz használt klisék sorsáról Hír György 1922. március hó 2-án a kereskedelemügyi miniszterhez írt kérvényéből értesülünk: „Tisztelettel bejelentem, hogy időközben az osztrák hatóságok a szóbanforgó clichéket megsemmisítették, ennek igazolásául a bírói végzés másolatát, valamint a megsemmisített clichék fényképét idemellékelem" (7699/X. 1922.).[6]

A bérmentesítés a korona inflálódása következtében változó. A nyugat-magyarországi kiadások sem kivételek ez alól. Az alatt a viszonylag rövid idő alatt, amíg ezek a kiadások léteztek (1921. szeptembertől decemberig), nyomon követhető az infláció. Egyértelműen az is megállapítható valamennyi kiadásnál, hogy általában túlbérmentesítések történtek. Ennek oka valószínűleg a bélyegek érdekessége.

A kilenc kiadás sorrendisége a korabeli katalógusok alapján alakult ki. Kiadásuk időrendjében azonban eltérés tapasztalható. Helyesebb, ha az időrendiség figyelembe vételével kerül megállapításra a kiadási sorrend. A következőkben már ebben az időrendiségben szerepelnek az egyes kiadások.

---

5 A „Prager Presse" levele a Posta vezérigazgatóságának 1922. júl. 12-én (iktatószám 22656/1922. sz.: Bélyegmuzeum irattára 3937. sz.).

6 Kereskedelemügyi miniszter: másolat a 7699/X. 1922. számhoz (Bélyegmúzeum irattára 7920. sz.).

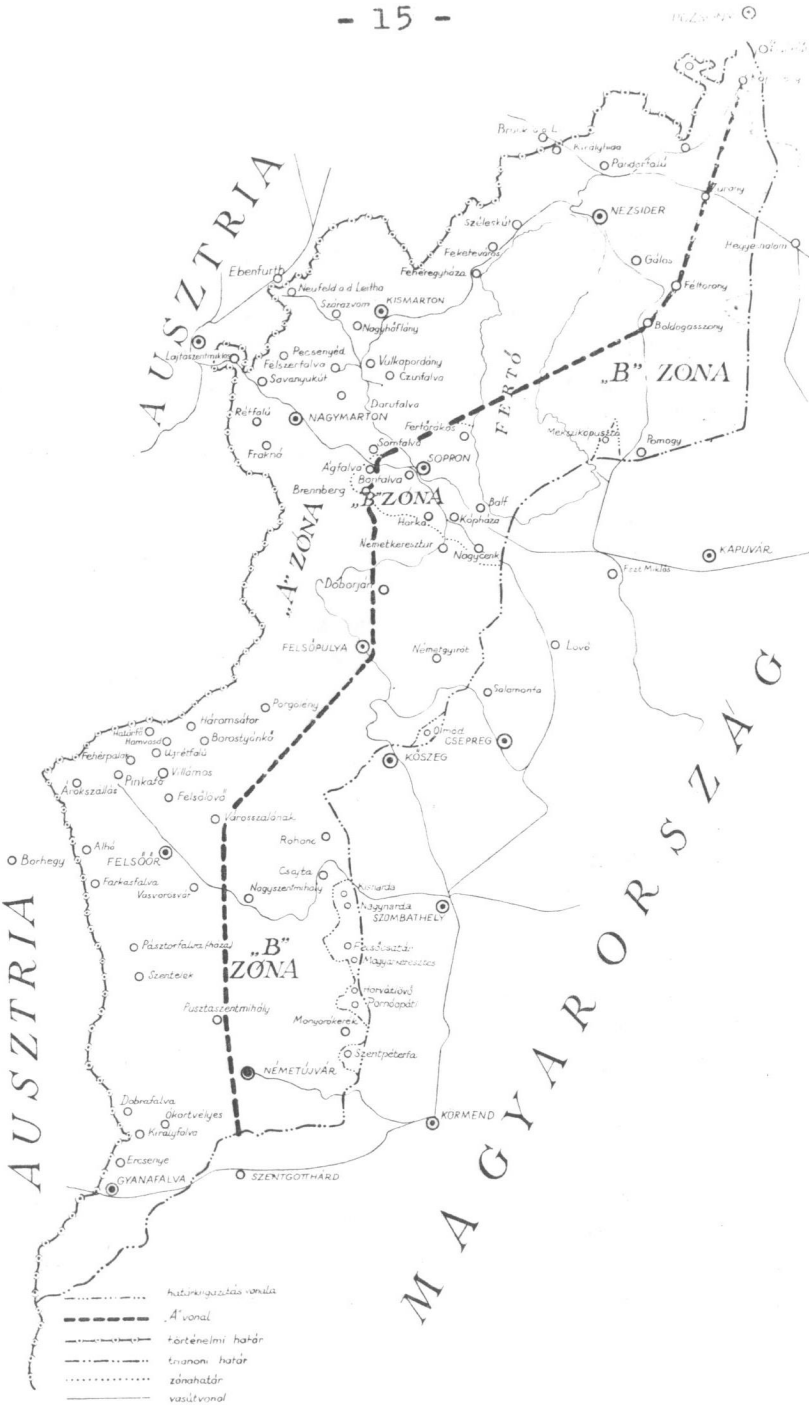
AUSZTRIA
AUSZTRIA
MAGYARORSZÁG
„B" ZÓNA
„A" ZÓNA
„B" ZÓNA
„B" ZÓNA
FERTŐ
NEZSIDER
KISMARTON
NAGYMARTON
SOPRON
FELSŐPULYA
KÖSZEG
CSEPREG
KAPUVÁR
SZOMBATHELY
NÉMETÚJVÁR
KÖRMEND
GYANAFALVA
SZENTGOTTHÁRD
Ebenfurth
Neufeld a d Leitha
Szárazvom
Nagyhőflány
Pecsenyéd
Felszerfalva
Savanyukút
Vulkapordány
Czinfalva
Darufalva
Rétfalú
Fraknó
Ágfalva
Bontalva
Brennberg
Fertőrákos
Somfalva
Balf
Hárka
Kópháza
Németkeresztúr
Nagycenk
Doborjár
Fezt Miklós
Lövő
Salamonta
Pórgolény
Háromsátor
Borostyánkő
Ujrétfalú
Villámos
Pinkafő
Felsőlövő
Árokszállás
Rohonc
Csajta
Nagyszentmihály
Nagynarda
Pásztorfalva (ház)
Szentelek
Pusztaszentmihály
Monyorókerék
Szentpéterfa
Dobrafalva
Ökortvélyes
Királyfalva
Ercsenye
Borhegy
Alhó
Farkasfalva
Vasvarosvár
Szeleskút
Feketevárás
Fehéregyháza
Gálos
Féltorony
Boldogasszony
Pomagy
Mekszikopusztá
Pándorfalú
Hegyeinalom
Szentgotthárd
Kiralyhaza
Határkirgazitás vonala
„A" vonal
történelmi határ
trianoni határ
zónahatár
vasútvonal
járási székhely

Vélemény Helyi? Megszállási? ...?

A Tájékoztató 1989/4 száma emliti Surányi László 1981-ben megjelent irását, mint amely meghatározza, melyik, általunk gyüjtött bélyeg melyik kategoriába tartozik. Az ugyancsak Surányi László, valamint Visnyovszki Gábor által szerkesztett Magyar Bélyegek Kézikönyve is besorolja bizonyos kategoriákba ezen bélyegeket, s nyilván ez okból sok kiadás ki is maradt az emlitett müből. De vajon mi is az igazság ezek körül a kiadások körül?

Mi lehet olyan határozott viszonyitási alap e bélyegek besorolásához, amely végre végérvényesen eldöntheti, mit gyüjtsünk, s mit ne ezek közül? Véleményem szerint az akkori jogi helyzet lehet a döntő. És nem csupán egyszerü kétoldalu megállapodások, hanem a nemzetközi jog szerinti helyzet, valamint más, belügyi helyzet is.

Talán az első és egyben legfontosabb feladat eldönteni azt, hogy meddig tekinthető létezőnek a történelmi Magyarország. Sokan más-más időpontot adnának meg, de nemzetközi jogi szempontból Magyarország határai a trianoni békediktátummal változtak meg. Vagyis minden, a határokon belül, 1920. junius 4-ig forgalomba került bélyeg megszállási bélyeg, ha azt arra a Magyar Kir. Posta által nem feljogositott szerv adta ki. Ha azt jogosulatlan magánszemély adta ki, ugy magánkiadásról van szó, ha helyi postaszerv (de nem a megszálló hatalom megrendelésére vagy nyomására), akkor helyi kiadás. Értelemszerüen, ha a Magyar Kir. Posta engedélyével történt a kibocsájtás, akkor magyar helyi kiadásu bélyegekről kell beszélnünk. A fentiek figyelembe vételével viszont gyüjtenünk kell azokat a bélyegeket, amelyeket más postaigazgatóság hozott ugyan forgalomba, ám azt Magyarország területén használták fel. Ilyenek például a jogilag a magyar postához tartozó hivatalok által felülnyomott külföldi bélyegek is, amelyekből ugyancsak szép számmal készültek példányok, főleg a délvidéki területeken.

Remélem, irásommal hozzájárultam a még jelenleg is zavaros helyzet tisztázásához. Némely megállapitásom bizonyára vitára ad majd okot, de meggyőzőbb érvek elfogadására én is hajlom, ha ilyennel valaki szolgáni tudna,

Derecskei Attila

Olasz megszállási fantázia-bélyegek

E számunk 6-7. oldalain érintem röviden Fiume postatörténetét. Mig a szerb megszállás után SHS betükkel, addig (később) a fiumei körzet olasz megszállását követően FIUME szóval nyomták felül a magyar bélyegeket. Mindkét felülnyomás a katalógusokba is bevett és ismertetett kiadás, tehát legális bélyegek.

Vannak azonban "olasz megszállásra" utaló felülnyomások is; egyes aratós, országházas és portóbélyegeket ferdén haladó kétsoros:

Occupazione
Italiana

szövegü kézi felülnyomással láttak el. A bélyegek 1921-ben egy bécsi bélyegkereskedésből indultak el a gyüjtők "meghóditására" Ezek az illető bécsi kereskedő által készittetett és kereskedői és gyüjtői forgalomba hozott bélyegek "fantázia-bélyegek" Sem az olasz megszálláshoz, sem a helyi bélyegkiadásokhoz nincs közük.

Ld.: Donaupost, 1920.12.sz.207.o.
Magyar Bélyegek Monográfiája, 1965. I. k. 62.o.

Csere Keresem az alábbi megszállási bélyegeket megvételre, esetleg cserére: Baranya III., IV. - Bánát-Bácska 3a., 4a. - Nyugat-Magyarország: 31., 95., 101. (és hármaslyukasztással): 65,, 66., 68. - Csonka Gyula Budapest 1 1 4 4, Ond vezér ut 13/15. I/19.

KIÁLLÍTÁSOK

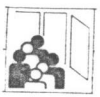

A Szombathelyen megtartott Magyarország-Ausztria államközi bélyegkiállitáson (1989.május 5-9 között) tagjaink közül: Voloncs Gábor, Visnyovszki Gábor, Király Tibor, Mezei Károly, Lipták István, dr. Nagy Ferenc (Wien) állitottak ki. Közülük egyedül Király Tibor kiállitott anyaga volt megszállási-helyi kiadás. Király Tibor "Nyugat-Magyarország 1921. bélyegkiadásai" cimü anyagát aranyéremre érdemesitette a biráló bizottság.

Olomouc adott otthont a Csehszlovákia-Magyarország - 1989. május 19-28-ig tartó államközi bélyegkiállitásnak. Tagjaink közül Tegzes József, Lipták István, Király Tibor és Filep László állitottak ki. A megszállási kiadások közé tartozó anyagok közül Király Tibor kiállitott anyagát nagy ezüstérem rangra értékelte a zsüri.

A "Bulgária 89" kiállitáson Visnyovszki Gábor, Tegzes József gyüjtőtársaink állitottak ki. Tegzes József Baranya-anyagával ezüstérem rangu helyezést ért el.

A Pécs-Schwerin-Tallin-Torun városok közötti bélyegkiállitást idén Schwerinben rendezték meg. A "9. Philex - Schwerin" bélyegkiállitás 1989. junius 10-11-én tartott nyitva. Tagjaink közül Tegzes József "1919 Baranya-megszállási kiadások" cimen kiállitott anyaga aranyérem rangu elismerésben részesült.

A "62. Bélyegnapi Országos Kiállitáson" (1989. szept. 8-17.) tagjaink közül Flasch Dezső és Visnyovszki Gábor állitottak ki. Kettejük közül előbbi képviselt helyi kiadást. Flasch Dezső "Debrecen román megszállási postája 1919-1920" c. kiállitási anyagát aranyozott ezüstérem (vermeil) rangra érdemesitette a biráló bizottság.

Szakirodalom ismertetése

Dr. Eugen Ács: Katalog und Beschreibung der ungarischen Briefmarken "Magyar Nemzeti Kormány Szeged 1919". Szeged, 1930.

Biró Marcel: A debreczeni román megszálló parancsnokság által "ZONA DE OCUPATIE 1919" felülnyomással ellátott rendes, állami postabélyegek és külön kibocsátásu szükségbélyeg-sorozatok. Kiadja a Méliusz Könyvkiadó-vállalat. Debreczen, 1920.

Biró Marcel: A debreceni bélyegekről (Az Első Debreceni Bélyegkiállitás Emlékkönyve. Debrecen, 1927.)

Biró Marcel: A debreceni "Zona" felülnyomásu 1. typus 2. lemez levélbélyegek hamisitványai. (Rajz: Ehrenfeld Miklós, Debrecen) A Bélyeggyüjtő 1937-1941. évf.

Donau-Post katalog. 1921.

Dr. Erdődi A. és Kner E.: A magyar postabélyegek árjelző kézikönyve (különös tekintettel a vizjelekre, fogazásra és szinkülönbségekre). Gyoma, 1925.

S. Ettre, Leslie: Issues of Western Hungary (Lajtabánság) in 1921. Society for Hungarian Philately

Dr. Ettre László: Az erdélyi magán hotelposták (MABÉOSZ). 1985.

Filatélisták Lobogója, 1930.

Jászai Emmánuel János: A magyar bélyegek katalógusa, 1927.

Leimik, Manó: Die Enstehung der Temesvárer Provisorien

Örvös János: Debreczen (Különlenyomat a Donau-Post 1920. 4.szból, német nyelven).

Sipos-Benki: A székelyudvarhe i bélyegek elkészitésének története. Székelyudvarhely, 1944.dec.31. (A hatóságok részére összeállitott kézirat, 5 példány).

Dr. Simády Béla: A magyar dijjegyes postai nyomtatványok katalógusa, 1983. (A debreceni, a pécsi, a nyiregyházi és a Hohe Rinne dijnyomatosainak ismertetésével.)

Sugár István: Adatok Hajdu-Bihar megye felszabadulás utáni postatörténetéhez. A Debreceni Déri Muzeum 1965. évi évkönyvéből különlenyomat. 591-611.o.
Sugár István: A nyiregyházi szükségbélyegek és levelezőlapok története. Szabolcs-Szatmári Szemle. 1970.41-56.o.
Surányi László: "Baranya 1919" bélyegkibocsátásai. 1979.
Szabó Antal Jenő: Baranya bélyegei. Bp.,1939.
Szalay, A.B.: Höhere philatelie. Nagyszeben, 1935. 1-2.k.
Székely Sándor: Magyarország bélyegei 1850-1944. VIII.kiadás
Tiszolczy Dezső: Nyugatmagyarországi halálfejes bélyegek (A Debreceni Bélyeggyüjtők Egyesülete ötödik jubiláris kiállitásának emlékkönyve), 1935.
Umsturz katalog, 1920. (Weinert V. kiadása).
Dr. Weinert Győző: Magyarország levélbélyegeinek katalógusa 1850-1925. Pozsony, 1925.
Vadnai Győző: Magyarbélyeggyüjtők kincsestára.
Baranya-kiadások jegyzőkönyve.

KÖZLEMÉNY

Kérjük gyüjtőtársainkat, hogy sziveskedjenek a megküldött cimjegyzékükbe besorolni:

1. Dr. Simády Béla, Szeged - 6 7 2 6 - Jobb fasor 9. , gyüjtési területe: Kárpátalja postatörténete (csak levelek!) és megszállási dijjegyesek.
2. Jakubisz László csak a soproni küldöncjárat postai küldeményeit gyüjti.